

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «УКРАЇНСЬКА СПЛКА» В АНКАРІ (ТУРЕЧЧИНА)
ГРУЗИНСЬКИЙ ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ЦЕНТР,
ТОВАРИСТВО З РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ В ГРУЗІЇ (ГРУЗІЯ)
АСОЦІАЦІЯ «ОБЕРІГ» В САНТАНДЕР (ІСПАНІЯ)

Матеріали

VI Міжнародної науково-практичної конференції

*Сучасні стратегії розвитку
хореографічної освіти*

19 квітня 2019 року

м. Умань
ВПЦ «Візаві»
2019

Редакційна колегія:

АНДРОЩУК Людмила Михайлівна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *гол. редактор*;

ТЕРЕШКО Інна Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

КУЦЕНКО Сергій Володимирович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *відпов. редактор*.

Рецензенти:

НІКОЛАЇ Галина Юріївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри музичного мистецтва та хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

МЕДВІДЬ Тетяна Анатоліївна – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 11 від 25 квітня 2019 року).*

С 91

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 19 квітня 2019 р. / ред. кол. : Л. М. Андрощук (гол. ред.), І. Г. Терешко, С. В. Куценко (відпов. ред.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. 79 с.

До збірника увійшли матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти».

У матеріалах конференції розглядаються такі проблеми: «Актуальні проблеми навчання та виховання засобами мистецтва», «Теоретичні та методологічні аспекти формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії», «Сучасні стратегії підготовки майбутнього вчителя хореографії», «Інтеграція мистецтв в системі хореографічної освіти».

Науковий збірник призначений для усіх, хто цікавиться проблемами розвитку та вдосконалення хореографічної освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат власних імен та інших відомостей.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст публікацій та може не поділяти думку автора.

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти

Зміст

Андрощук Л. М. Символізм в сучасному хореографічному мистецтві як аспект художньо-образного рішення хореографічного твору: вінок.....	9
Бикова О. В. Критерії та показники сформованості індивідуальних творчих здібностей майбутніх вчителів хореографії.....	13
Гекалюк Л. Ю. Розвиток творчого потенціалу майбутніх хореографів у процесі організації масових хореографічних заходів.....	17
Горожанкіна О. Ю. Основні структурні компоненти моральної культури майбутніх учителів хореографії.....	23
Грошовик І. С. Творчий феномен Раду Поклітару.....	27
Колногузенко Б. М. Процес створення сольного танцю як інтелектуальна діяльність балетмейстера.....	30
Копильчак О. П. Петрик Володимир Васильович – життєвий шлях педагога-хореографа з Гуцульщини.....	33
Криворотенко А. Ю. Реалізація педагогічної складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії у процесі роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку.....	36
Кривохижа А. М. Думки, поради, побажання.....	40
Куценко С. В. Інтеркультурний потенціал народно-сценічного танцю в освітньому процесі ЗВО.....	44
Мартиненко О. В. Формування балетмейстерських навичок майбутнього вчителя хореографії в контексті сучасних освітніх технологій.....	47
Павловська І. В. Сучасні стратегії підготовки майбутнього вчителя хореографії та реалізація їх на практиці.....	51
Сизоненко В. А. Розвиток вольової сфери у студентів-хореографів у процесі вивчення дисципліни «Теорія і методика сучасного бального танцю»....	55
Терешко І. Г. Пошукова фольклорно-етнографічна діяльність як важливий аспект професійної компетенції студентів-хореографів.....	58
Тіщенко О. М. Робота з медіатекстами в процесі формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів хореографії.....	61

Червонська Л. М., Ускова А. Л. Запобігання травматизму на уроках класичного танцю у процесі професійної підготовки студентів-хореографів.....	66
Читаїа К. Правильная організація уроков танцев.....	69
Шестак С. С., Волчукова В. М. Особливості формування культури між-національних відносин у підлітків у процесі постановки народно-сценічних танців.....	72
НАШІ АВТОРИ	77

Для перегляду пленарного засідання конференції перейдіть за посиланням за допомогою зчитувача QR коду на Вашому смартфоні

Список використаних джерел:

1. Анিকেєва Н. П. Психологический климат в коллективе. М., 1989. 224 с.
2. Варій М. Й. Психологія: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. К., 2009. 288 с.
3. Гоноболін Ф. Н. Психологія. К., 1975. 262 с.
4. Максименко С. Д. Загальна психологія. Підручник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Вінниця, 2004. 704 с.
5. Сизоненко В. А. Виховання наполегливості та впевненості в молодших школярів засобами хореографічного мистецтва: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Умань, 2014. 18 с.
6. Сизоненко В. А. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами бального танцювального мистецтва. Актуальні питання мистецької освіти та виховання: науковий журнал. Вип. 2 (10). Суми, 2017. 192 с.

ПОШУКОВА ФОЛЬКЛОРНО- ЕТНОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ- ХОРЕОГРАФІВ

ІННА ТЕРЕШКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

E-mail: art_dekanat@meta.ua
© Терешко І. Г., 2019

У статті розкрито особливості застосування фольклорно-етнографічних експедицій як засобу професійної підготовки майбутніх учителів хореографії. Визначено основні принципи організації, функції фольклорно-етнографічної експедиції, розглянуто методiku запису, обробки та документування фольклорного танцю. Висвітлено деякі аспекти формування професійних навичок, які передбачають розвиток інтересу до пошуково-пізнавальної діяльності, широкої ерудованості у системі національної культури, ретельну підготовку з історії та теорії жанрів хореографії.

Ключові слова: професійна компетентність майбутніх учителів хореографії, фольклорно-етнографічна експедиція, студент-хореограф, пошукова робота, фольклорний танець, функції фольклорної експедиції, форми і методи пошукової роботи.

У теорії і практиці вищої педагогічної освіти надбано значний досвід, який охоплює багато аспектів професійної підготовки майбутніх учителів.

Дослідження Л. Андрощук, О. Бурлі, Ю. Богачова, С. Забрєдовського, С. Куценка, Ю. Ростовської, Т. Сердюк, О. Таранцевої, Т. Тарасенко, М. Рожко, Л. Цветкової, Ю. Шмакова та ін. присвячені різним аспектам фахової підготовки студентів-хореографів. Учені відводять важливе місце розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії, що передбачає досконале знання предмета, усвідомлення своєї ролі в навчанні та вихованні учнів, володіння професійно-педагогічними якостями.

Для сучасного студента-хореографа вже недостатньо засвоїти виключно професійні навички виконавської майстерності чи знання з педагогіки. Основною вимогою сьогодення є підготовка нового покоління фахівців-універсалів, які інтелектуально, духовно та фізично розвинені й володіють професійними компетенціями, здатні вільно і самостійно мислити і діяти, тому будуть захищеними та мобільними на ринку праці.

У професійній підготовці майбутніх учителів хореографії важливо враховувати розвиток національної належності і будувати освітній процес за методом діалогу рідної та інших культур, спільних і відмінних особливостей народів. Щоб поважати культуру іншого етносу, потрібно передусім бути носієм культури свого народу, володіти навичками і вміннями відтворення її форм, знати її прояви та механізми передачі.

Це актуалізує важливість підготовки майбутніх учителів хореографії до фольклорно-етнографічної пошукової роботи, у процесі якої студенти поглиблюють і закріплюють отримані теоретичні знання і практичні вміння, знайомляться із живим існуванням фольклору, оволодівають навичками фіксації та документування хо-

реографічного матеріалу. Головне завдання такої форми роботи – навчити молодь бачити сучасний стан етнохореографії й усвідомити її значення у житті людини, визначити специфіку побутування танцювального фольклору у певній місцевості, установити причини, що впливають на деформацію танцювальної традиції. Досягти цього можна шляхом набуття певних професійних навичок, що дають змогу налагодити контакт із носіями фольклорної традиції (інформаторами), правильно записати та оформити зібраний матеріал.

Підготовка до фольклорної експедиції проходить у декілька етапів. У процесі читання лекцій і проведення практичних і лабораторних занять із дисциплін «Теорія та методика танцю», «Мистецтво балетмейстера» викладачі орієнтують студентів на завдання майбутньої пошукової роботи, навчають складати програму експедиції, розробляти квестіонар (питальник), анкети, знайомлять із технікою запису хореографічного фольклорного матеріалу, учать користуватися технічними засобами, адже фото- і відеотехніка дають можливість зафіксувати не лише вербальну, музичну та хореографічну складову танцювального фольклору, але й середовище та обставини, за яких функціонує танець: манеру виконання (міміку й жести, артистизм виконавця), особливості сприйняття твору аудиторією, її реакцію, гру на інструментах тощо.

Важливим завданням на цьому етапі є вивчення місцевого матеріалу з письмових та зображувальних джерел. На лабораторних заняттях студенти прослуховують аудіозаписи, переглядають відеоматеріали, записані під час попередніх експедицій. Кращі зразки вивчаються на заняттях із дисципліни «Народознавство та хореографічний фольклор України».

Передумовою і запорукою успішного проведення польового фольклорно-хореографічного дослідження, фіксації достовірних відомостей, ефективного архівного опрацювання і подальшого ви-

користання зібраних фольклорних матеріалів є належна підготовка *програми-запитальника*. Це науковий документ, який визначає зміст, основні напрями, стратегію і тактику польової праці учасника експедиції. Зміст і форма програми-запитальника визначаються метою і завданнями конкретного польового дослідження, наприклад, спрямованістю дослідника на комплексний опис фольклорної традиції певної місцевості (загальна програма-запитальник) чи на фіксацію матеріалу про якість конкретне, маловивчене фольклорне явище (тематична програма-запитальник) [6].

Виконавців, від яких записують хореографічний фольклор, називають респондентами, або інформаторами. Безпосередній процес записування – сеанс. Перше ніж його розпочати, варто створити приязний емоційно-психологічний контакт із респондентом, ознайомити його із метою й завданням дослідження, поговорити «про життя» [5].

Опитування можна проводити одночасно з аудіовізуальним пристроєм (аудіо- чи відеозаписом, фотографуванням сеансу), нотуючи у «польовому зошиті» перебіг сеансу, виконані інформатором твори, різноманітні пояснення.

Перед початком запису дослідник фіксує паспортні дані сеансу (дату, час, місце проведення, хто записує і повні паспортні дані респондента – ПІП, рік народження, освіту, професію, корінний чи переселенець, вид діяльності тощо).

Щоб запис фольклорного твору мав наукове значення, він повинен бути зафіксований точно так, як розповідає або ви-

конує сам інформатор. Ніякі виправлення чи корективи дослідника недопустимі, навіть якщо виконавська манера не завжди відповідає хореографічним нормам [7].

Під час короткотривалих експедиційних виїздів у позааудиторний час, у процесі виконання індивідуально-дослідних завдань майбутні хореографи роблять перші самостійні кроки на пошуковій ниві, розкривають для себе специфіку живого фольклорного процесу, навчаються практично застосовувати здобуті теоретичні знання, поступово набувають необхідного для майбутньої професійної діяльності досвіду фольклорно-етнографічної роботи у польових умовах та документування хореографічного матеріалу. Незважаючи на спостережувані у традиційній сільській культурній ентропійні процеси, молодими дослідниками знайдено унікальні зразки народного танцю. У звітах експедиційної роботи зафіксовано словесні описи, схеми й замальовки, наявні фото- й відеоматеріали, за якими можливо реконструювати якщо не повністю танець, то хоча б його окремі рухи й пози.

Таким чином, ґрунтовна теоретична і практична підготовка студентів-хореографів до пошукової фольклорно-етнографічної роботи забезпечить безперервне і послідовне оволодіння студентами навичками виконавської та балетмейстерської діяльності, допомагає зрозуміти сутність і специфіку фольклорної танцювальної традиції, формує комунікативні навички майбутнього вчителя, розвиває організаційні уміння, вчить оволодівати різними методами і формами обробки танцювального фольклору.

Список використаних джерел:

1. Василенко К. Ю. *Лексика українського народно-сценічного танцю*. 3 Вид. К. : Мистецтво, 1996. 494 с.
2. Грица С. Й. *Українська художня культура: навч. посібник*. К. : Либідь, 1996. 415 с.
3. Гуменюк А. І. *Українські народні танці*. К. : Наук. думка. 1969. Вип. 2. 612 с.

4. Закон України «Про вищу освіту». URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> (дата звернення: 7.04.2019).

5. Методика українознавчих досліджень: експедиційний вимір: навч.-метод. посібн. для студ. факульт. укр. філол. / уклад. Сивачук Наталія Петрівна, Терешко Інна Григорівна. Умань : Алмі, 2011. 262 с.

6. Садовенко С. М., Босик З. О. Пам'ятка-запитальник на допомогу збирачам української усної народнопоетичної творчості: методичні рекомендації. Вид. 2-е, перероб. з 1-го вид. та доп. К. : НАКККіМ, 2010. 140 с.

7. Сивачук Н. П. Фольклорна практика: Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини. 2-ге вид. К. : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2008. 68 с.

8. Троцько Г. В. Теоретичні та методичні основи підготовки студентів до виховної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах: Автореф. дис. докт. пед. н. :13.00.04. К. : Інститут ППРО, 1997. 54 с.

РОБОТА З МЕДІАТЕКСТАМИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ

ОЛЕНА ТІЩЕНКО, викладач кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (м. Харків)

E-mail: lenchik721215@gmail.com

© Тіщенко О. М., 2019

Окреслено структуру міжкультурної компетентності, представлену особистісним, когнітивним і діяльнісним складниками. Схарактеризовано специфіку міжкультурної компетентності майбутніх учителів хореографії. Розкрито методичку «розшифрування відеозаписів», що передбачає роботу студентів з медіатекстами, спрямовану на формування в них когнітивного й особистісного складників досліджуваної компетентності. Наведено приклади завдань з аналізу відеозаписів українського танцю «Гопак», зроблених у різні роки, а також у виконанні артистів різних країн.

Ключові слова: майбутні вчителі хореографії, багатокультурність, культурне різноманіття, міжкультурна компетентність, структура компетентності, когнітивний і особистісний складники, медіатексти, відеозапис, танець, гопак, виконання.

